

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра стоматології**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННМІ

_____ Андрій ЛОБОДА
« ____ » _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРТОДОНТІЯ

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Складник освіти	Післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Спеціальність	Стоматологія
Попередня освіта	Ступінь магістра за спеціальністю 221 «Стоматологія»

Розробник:

д. мед. н., професор, професор кафедри стоматології Лахтін Ю.В.;

к. мед. н., асистент Галич Людмила Вікторівна

Програму обговорено і схвалено на засіданні кафедри стоматології протокол № 12 від 13.05.2026 р.

Суми 2026

**ДАНИ ПРО РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ПОГОДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Розробник:

_____, _____
(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Рецензування програми дисципліни	робочої навчальної дисципліни Прізвище, ініціали, посада рецензента або дата і номер протоколу засідання експертної ради роботодавців
Розглянуто та схвалено на засіданні робочої проектної групи (РПГ) освітньої програми ²⁾ « _____ » (назва освітньої програми)	протокол від _____ № _____ Керівник РПГ (гарант освітньої програми) _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри стоматології (назва кафедри)	на засіданні кафедри стоматології «13» травня 2026 р. (протокол № 12) Завідувач кафедри _____ (підпис) Звягін С.М. (прізвище, ініціали)

І СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Ортодонтія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Кафедра стоматології
Розробник(и)	Лахтін Юрій Володимирович Галич Людмила Вікторівна
Рівень вищої освіти	Післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Семестр вивчення навчальної дисципліни	Згідно календарного плану 2026 р.
Обсяг навчальної дисципліни	38 години (лекцій – 2, семінарів - 8, практичні заняття - 28)
Мова(и) викладання	Українська
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення дисципліни	Ступінь магістра за спеціальністю 221 «Стоматологія»
Додаткові умови	Відсутні
Обмеження	Відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
<p>Розуміти морфологічну і функціональну характеристики фізіологічного прикусу, вміти визначити діагноз аномалії розвитку зубів та прикусу, деформації щелеп, вміти проконсультувати батьків та надати доцільну інформацію щодо факторів ризику розвитку ортодонтичної патології у дітей.</p>	
4. Зміст навчальної дисципліни	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Аномалії положення окремих зубів. 2. Аномалії прикусу зубних рядів. 3. Деформації зубощелепні. 	
5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни	
<p>Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе знати (РН):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Знати морфологічну і функціональну характеристики фізіологічного прикусу в різні вікові періоди. 2. Знати сучасні уявлення про чинники і патогенез зубощелепно-лицьових аномалій. 3. Знати морфофункціональну характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку. 4. Знати особливості діагностики зубощелепних аномалій у різні вікові періоди (клінічний метод, біометрія діагностичних моделей щелеп, рентгенологічні методи, фото-, антропометрія, функціональні методи). 5. Знати загальні принципи і засоби ортодонтичного лікування для усунення місцевих та соматичних порушень. 	

6. Знати клініку, принципи лікування і профілактику аномалій окремих зубів залежно від віку.
7. Знати клініку, методи лікування і профілактику аномалій прикусу в різні вікові періоди.
8. Знати тактику ортодонтчного лікування підлітків і дорослих.
9. Знати особливості ортопедичного лікування зубів і зубних рядів у дітей і підлітків.
10. Знати морфофункціональні зміни зубощелепного апарату при вроджених вадах розвитку обличчя і щелеп, стоматологічну реабілітацію хворих.
11. Знати методи і засоби профілактики зубощелепних аномалій та деформацій у різні вікові періоди.
12. Знати особливості гігієни порожнини рота за наявності ортодонтчних конструкцій у порожнині рота

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе **вміти (РН)**:

1. Вміти провести клінічне обстеження хворого.
2. Вміти діагностувати аномалії розвитку зубів та прикусу, деформації щелеп.
3. Визначити показання до консультації лікаря-ортодонта.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

- ПК 01. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції, відповідно до професійних стандартів.
- ПК 02. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
- ПК 03. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати діагноз, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
- ПК 04. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
- ПК 05. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
- ПК 06. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
- ПК 07. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
- ПК 08. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
- ПК 09. Вміння визначати тактику, методи та надавати екстрену медичну допомогу.
- ПК 10. Вміння впроваджувати сучасні методи діагностики і лікування.
- ПК 11. Спроможність вести нормативну медичну документацію.

7. Роль навчальної дисципліни у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

- ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці.
- ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності.
- ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.
- ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами.
- ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою.

- ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці.
- ЗК 07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка).
- ЗК 08. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.).
- ЗК 09. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.
- ЗК 10. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
- ЗК 11. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
- ЗК 12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
- ЗК 13. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами.
- ЗК 14. Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.

8. Види навчальних занять

Лекції:

Особливості діагностики зубощелепних аномалій, та ортодонтичного лікування підлітків та дорослих

Семінари:

Морфофункціональна характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку

Загальні принципи і засоби ортодонтичного лікування

Принципи лікування аномалій прикусу і аномалій форми окремих зубів

Первинна профілактика зубощелепно-лицевих аномалій і деформацій у різні вікові періоди

Практичні заняття:

Робота в кабінеті ортодонції

Розбір хворих з ортодонтичною патологією.

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703.

Виконання програми інтернатури засвідчується заліковими відомостями (відомостями обліку відвідувань та успішності інтерна), які подаються кафедрами закладу вищої освіти, що здійснює підготовку інтернів, до деканату факультету (дирекції навчально-наукового інституту) післядипломної освіти або відділу інтернатури не пізніше, як за тиждень до початку атестації.

Допуск інтернів до проведення атестації для визначення знань та практичних навичок з присвоєнням професійної кваліфікації оформлюється наказом керівника закладу вищої освіти, що здійснює підготовку інтернів.

Для кожної компетенції, практичної навички визначаються в кожному

з діапазонів від «А» до «D»:

A: Має знання, описує .

B: Виконує, керує, демонструє під наглядом.

C: Виконує, керує, демонструє самостійно.

D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.

Практичні навички/компетентності (ортодонтія)			
№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур (за можливості визначення)
1.	Оцінка стану м'яких тканин обличчя, лімфатичних і слинних залоз, твердих тканин зуба, пародонта і слизової оболонки порожнини рота у дорослих і дітей	C	20
2.	Спеціальні методи дослідження: - ортопантомографія - 3D рентгенографія	C	5
3.	Зняття відбитків щелеп	C	20
4.	Оцінка стану прикусу	C	20
5.	Усунення факторів ризику розвитку зубо-щелепних аномалій	C	5
6.	Оцінка гігієнічного стану порожнини рота за наявності ортодонтичних конструкцій	C	5
7.	Навчання пацієнтів правилам гігієни ротової порожнини і догляду за ортодонтичними конструкціями	C	5
8.	Призначення корегувальної міогімнастики при зубо-щелепних аномаліях	A	5
9.	Психотерапія для дітей і батьків під час ортодонтичного лікування	A	1
10.	Соціальна консультація сім'ї ортодонтичного хворого	A	1
11.	Визначення вад розвитку лицьового черепа	C	2
12.	Оцінка показань і протипоказань до ортодонтичного лікування з урахуванням віку пацієнта	C	5
13.	Проведення біометрії моделей щелеп	A	5
14.	Призначення засобу функціональної корекції патології прикусу	A	5
15.	Зішліфовування горбів тимчасових зубів	C	5
16.	Фіксація ретейнера	A	2
17.	Фіксація ланки еластичного ланцюжка	A	2
18.	Корекція вимови	A	2

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

1. Заходи з оцінювання результатів проходження інтернатури складаються з поточного, проміжного та підсумкового оцінювання (атестація).

2. Поточне оцінювання здійснюється керівниками груп інтернів закладів вищої освіти шляхом контролю за рівнем оволодіння компетентностями, зазначеними у відомості обліку відвідувань та успішності, яка є додатком до програми підготовки в інтернатурі.

3. У разі, якщо за результатами поточного оцінювання встановлено, що базою стажування не надано необхідного обсягу роботи відповідно до програми підготовки в інтернатурі, вирішується питання із зміни бази стажування.

4. Проміжне оцінювання здійснюється:

профільною кафедрою закладу вищої освіти за результатами проходження освітньої частини програми підготовки в інтернатурі;

куратором інтернів у закладі охорони здоров'я, в якому проходила практична частина програми підготовки в інтернатурі, з метою перевірки ступеня оволодіння відповідними компетентностями по завершенню вивчення кожного курсу практичної частини програми підготовки в інтернатурі.

5. Результати проміжного оцінювання ступеня оволодіння відповідними компетентностями фіксуються у відомості обліку відвідувань та успішності та враховуються під час підсумкового оцінювання за шкалою відповідно до вимог програми підготовки в інтернатурі за конкретною спеціальністю.

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

По закінченню строку підготовки в інтернатурі інтерни проходять підсумковий контроль у формі атестації для визначення знань і практичних навичок з присвоєнням професійної кваліфікації.

Підсумкове оцінювання (атестація) інтернів включає:

1) ліцензійний інтегрований іспит «Крок 3»;

2) іспит з оволодіння практичними навичками, по закінченню якого проводиться співбесіда зі спеціальності.

Проведення ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 3»:

1) іспит «Крок 3» є стандартизованою формою контролю набуття інтерном компетентностей, визначених програмою навчання в інтернатурі, та оцінювання таких компетентностей. Іспит «Крок 3», як перший етап атестації, розробляється та проводиться державною організацією «Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація» при Міністерстві охорони здоров'я України» на основі технологій стандартизованого тестування у письмовій (бланковій) або комп'ютерній формах (в останньому випадку з дотриманням законодавства із захисту інформації). Форма проведення іспиту «Крок 3» визначається Центром тестування при МОЗ.

Іспит з оволодіння практичними навичками та співбесіда зі спеціальності:

1) оволодіння практичними навичками перевіряється шляхом виконання інтерном трьох пакетів практичних завдань та ситуаційних задач відповідно до Програми навчання в інтернатурі;

2) зміст іспиту базується на визначеному програмою підготовки інтерна переліку практичних навичок та умінь, якими повинен оволодіти лікар (фармацевт)-спеціаліст відповідної спеціальності, та їх необхідної кількості (повторюваності для оволодіння);

3) оцінка іспиту з оволодіння практичними навичками та вміннями іспиту здійснюється за системою оцінювання, визначеною у Програмі навчання в інтернатурі;

4) для проведення іспиту з оволодіння практичними навичками та вміннями залучають реальних, стандартизованих або віртуальних пацієнтів, манекени, фантоми, прилади, обладнання, набори даних, ситуаційні завдання, з урахуванням особливостей кожної конкретної спеціальності;

5) результати іспиту з оволодіння практичними навичками та вміннями оформлюється протоколом засідання атестаційної комісії та доводиться до відома інтернів одразу після закінчення засідання комісії.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

<p>11.1 Засоби навчання</p>	<p>Спеціалізований стоматологічний кабінет з стоматологічною установкою, необхідними приладами і інструментарієм відповідно до переліку виконуваних практичних навичок.</p>
<p>11.2 Інформаційне та навчально- методичне забезпечення</p>	<p style="text-align: center;">РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА</p> <p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. General and clinical orthodontics Collection of test tasks and answers. / Курєдова В.Д., Смаглюк Л.В., Галич Л.Б., Дмитренко М.І., Куліш Н.В., Виженко Є.Є., Стасюк О.А., Коробов П.С., Сокологорська-Никіна Ю.К. / навчальний посібник. - Полтава: ТОВ «Бліц Стайл» - 2023 - 370с. 2. John C.Bennett, Richard P.McLaughlin. Основи механіки ортодонтичного лікування. Науковий редактор українського видання Скрипник І.Л. – 2016. – р. 270. 3. Вторинні деформації зубних рядів [Електронний ресурс] : монографія / М. Д. Король, М. Я. Нідзельський, Д. М. Король, А. Д. Дорубець ; за ред. Т.О. Лещенко. — 2-е вид., випр. — Полтава : Укр. мед. стомат. акад., 2016. — 150 с. 4. Галич Л.В. Вплив типу росту нижньої щелепи на особливості прикусу II класу за Енглеом. / Курєдова В.Д., Галич Л.Б. / монографія. - Полтава: ТОВ «Бліц Стайл» - 2019 - 95 с. 5. Курєдова В.Д. Цефалометричний аналіз в практиці лікаря - ортодонта. / Макарова О.М., Петрова А.В. / навчальний посібник. - Полтава:ТОВ «Бліц Стайл» - 2021. - 120с. 6. Курєдова В.Д., Стасюк О.А., Виженко Є.Є. Видалення зубів у стратегії ортодонтичного лікування. / навчальний посібник. / Полтава: ТОВ «Бліц Стайл» - 2022 - 144с. 7. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. / Н. І. Смоляр, О. М. Гуменюк, Т. П. Кравець та ін. ; за заг. ред.: Н. І. Смоляр, О. М. Гуменюк. — Львів : Магнолія 2006, 2023. — 368 с. <p style="text-align: center;">Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Курєдова В.Д. Фізіотерапія в ортодонтії. / Дорошенко С.І., Макарова О.М. / Навчальний посібник. - Полтава: ТОВ «Бліц Стайл» - 2019 - 136с. 2. Курєдова В.Д. Хірургічна корекція м'яких тканин порожнини рота в ортодонтії. / Чикор Т.О., Коломієць С.В., Макарова О.М. / Навчальний посібник. - Полтава: ТОВ «Бліц Стайл» - 2020 - 131с 3. Лахтін Ю.В. Індексна оцінка пародонтального статусу: Навчальний посібник. □Суми: СумДУ, 2017.– [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:4756186e535970c085c991c833488f45a3927116/20170910115019//index.html.

4. Семіологія в стоматології [Текст] : навч. посіб. / М. Я. Нідзельський, Э. Г. Шиян, М. Д. Король [та ін.]. – Полтава : ФОРМ Мирон І.А., 2017. – 188 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека медичного інституту СумДУ
<http://med.sumdu.edu.ua/index.php/uk/component/content/article/2-uncategorised/21-biblioteka-medichnogo-institutu-sumskogo-derzhavnogo-universitetu>
2. Інституційний репозитарій СумДУ
<http://essuir.sumdu.edu.ua/?locale=uk>
3. Бібліотека СумДУ - <http://library.sumdu.edu.ua/>
4. Інтернет-ресурси
http://library.sumdu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=34&lang=uk
5. Наукові ресурси України
http://library.sumdu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=382&lang=uk
6. Тематичні (медичні науки) ресурси
http://library.sumdu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=697&lang=uk